

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Maktabgacha ta'lim fakulteti talabasi Raximberganova Munajat Muzaffar qizi

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Maktabgacha ta'lim fakulteti talabasi Nazarova Aziza Sohib qizi

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Maktabgacha ta'lim fakulteti talabasi Iskandarov Nodirbek Ravshanbekovich

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI TA'LIM OLISHDA O'YIN VOSITASI VA USULLARI

Anotatsiya. Maqolada ta'lim faoliyatida o'yin vositasi va usullari bosqichma-bosqich bolada, aqliy faoliyatga qo'yiladigan talablarning murakkabligini, shaxsiy va ijtimoiy xulq-atvorning shakllanishini ta'minlaydi.

Kalit so'zlar. maktabgacha ta'lim, o'yin, ta'limiy faoliyat, vosita, usul.

СРЕДСТВА И МЕТОДЫ ИГРЫ В ВОСПИТАНИИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Аннотация. В статье рассматриваются средства и методы игры в образовательной деятельности, обеспечивающие комплексность требований к ребенку, умственную активность, формирование личностного и социального поведения.

Ключевые слова. дошкольное образование, игра, образовательная деятельность, инструмент, метод.

MEANS AND METHODS OF PLAY IN THE EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN

Annotation. The article discusses the means and methods of play in educational activities that ensure the complexity of the requirements for the child, mental activity, the formation of personal and social behavior.

Keywords. preschool education, game, educational activity, tool, method.

Ma'lumki, maktabgacha yoshda asosiy faoliyat o'yin bo'lib, u bolaga imkon qadar ko'proq quvonch va zavq bag'ishlaydi.

Bolalar o'yinlari bolaning hissiy, jismoniy, intellektual va ijtimoiy rivojlanishi uchun zarurdir. Maktabgacha yoshda o'yin bolalarning rivojlanishida katta ahamiyatga ega. O'yin bolaning ijobiy ijtimoiylashuviga yordam beradi. O'yinda siz improvizatsiya qilishingiz, tasvirlar, vaziyatlarni o'ylab topishingiz va shu bilan atrofingizdagi dunyo haqida ko'proq va ko'proq bilib olishingiz mumkin. O'yin tufayli aqliy jarayonlar maktabgacha yoshda shakllanadi: xotira, e'tibor, tasavvur, nutq va boshqalar. O'yin nafaqat maktabgacha yoshdagi bolalarni ko'ngil ochish vositasi, balki rivojlanish va ta'lim uchun ulkan imkoniyatlarga ega. Ammo u bu fazilatlarni boshqariladigan pedagogik jarayon doirasida qo'llanilgandagina ko'rsatishi mumkin.

Taniqli psixolog A. N. Leontiev ta'kidlashicha: "Bolaning, unga to'g'ridan-to'g'ri erishib bo'lmaydigan orzusiga faqat o'yin jarayonida erisha olishi mumkin" deydi. O'yin davomida kattalarning faoliyatini modellashtirgan bola, u harakat qilishi mumkin bo'lgan sohani kengaytiradi. Yana taniqli psixolog A. V. Zaporozets shunday deb yozgan edi: "o'yin bolaning shaxsiy amaliyotidan tashqarida bo'lgan voqelikning beqiyos darajada kengroq sohalarini faol, vizual-samarali shaklda tiklashga imkon beradi".

Tarbiyachi bolalar bog'chasi ta'lim dasturining qoidalariga amal qilib, dastur mazmunini tanlaydi, uni rejalashtiradi. Bolalar ushbu tarkibni o'yinlar jarayonida o'rganishlari kerak. Tarbiyachi, shuningdek, o'yin va didaktik vazifalarni, qoidalarni, harakatlarni va kutilgan natijani aniq belgilaydi, u o'yin jarayonini uning havaskor xarakteri va o'ziga xosligini buzmasdan loyihalashtirganga o'xshaydi.

O'yin faoliyati turlari:

- kerakli ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradigan o'yinlar;
- tarbiyaviy (didaktik) o'yinlar;
- nutqni rivojlantiradigan o'yinlar (nutq terapiyasi);
- shaxsiy va hissiy rivojlanishga yordam beradigan psixologik yo'naltirilgan o'yinlar.

Tarbiyachi tomonidan ma'lum o'yin sharoitlarini yaratib, turli vaziyatlarda bolalarning xatti-harakatlarini tahlil qilishga va bolaning rivojlanishidagi psixologik

o'zgarishlarni aniqlashi mumkin. Maktabgacha yoshdagi bolarda o'yin terapiyasi juda dolzarbdir, chunki o'yin orqali bola o'zining barcha his-tuyg'ularini, tajribalarini ifodalaydi.

O'yin tufayli bola har tomonlama rivojlanadi va ijtimoiy va kundalik tajribani shakllantiradi. Shuni ta'kidlash lozimki, tarbiyachi ta'limiy faoliyatda didaktik uyinlardan foydalanar ekan. Buning uchun albatta uyin mazmun-moxiyatidan kelib chikib eng zarur vositalarni tanlay bilishi kerak. Chunki zaruriy vositalar didaktik uyin samaradorligini ta'minlaydi.

Tarbiyachilar uyinlarni tashkillashtirishda ular uchun ishlatiladigan xar bir material bilan ishlash, ulardan tegishli didaktik vositalarni tayyorlash xamda xavf-sizlikni ta'minlash texnologiyalarini puxta bilishlari va rioya kilishlari lozim. Chunki didaktik vositalarning sifati, kuzda tutilgan maksadlarga mosligi, kulayligi va ulardan to'g'ri foydalanish ta'limiy faoliyatlar samaradorligini oshirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa kilib shuni aytish mumkinki, uzviylik asosida ta'lim jarayonining barcha boskichlarida, ayniksa, maktabgacha ta'lim jarayoni samaradorligini oshirishda uyin ta'limiy faoliyatda maksadli foydalanish tarbiyalanuvchilarning ta'limga bo'lgan qiziqishi, bilimlarni o'zlashtirishi, ta'limiy faoliyat dinamikasining oshishida ijobiy natijalarga erishishni ta'minlaydi.

Ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish bugungi kun talabi. Ayniksa maktabgacha ta'lim tashkilotlarida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanib ta'lim faoliyatini tashkil etish ta'lim samaradorligini ta'minlaydi. Ushbu makolada maktabgacha ta'limda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash yullari va usullari bayon etilgan bulib, u maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'limiy faoliyatni tarbiyachilari faoliyatiga amaliy yordam beradi xamda zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish, tarbiyalanuvchilarda o'qish motivlarini o'stirish, ta'lim-tarbiyaning ta'sirchanligi va samaradorligini ta'minlash yullari va usullari bilan tanishtiradi.

Adabiyotlar ruyxati:

1. Йулдошев Ж. ва бошқалар. Интерфаол таълим сифат кафолати. - Т.: ЮНИСЕФ, 2008.
2. Слостенин В.А., Каширин В.А. Психология и педагогика. Для вузов. - М.: «Академия», 2008.
3. Богданович О.Н. Современные формы организации учебно-воспитательного процесса. - Мозыр, ОООИД «Белый ветер», 2009.
4. Мирзахматова Ш., Пулатова Д. Табиатшунослик дарсларида интерфаол таълим. -Т.: «Янги аср авлоди», 2011.
5. <https://nsportal.ru>